

62-72-6/1
21.01.16

ВІДГУК

офіційного опонента

**на дисертаційну роботу Бонещького Ореста Олеговича на тему:
«Економічна довіра як чинник результативної діяльності машинобудівного
підприємства»**

**подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)**

**Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами,
планами, темами**

Сучасний розвиток економіки України характеризується високим ступенем динамічності, ризиковості, невизначеності та невиконанням зобов'язань суб'єктами господарювання зумовлює необхідність ввести в економічний аналіз проблему довіри. Так, девальвація гривні відносно інших валют довела, що гривня не здатна виконати функцію засобу заощадження (і міри вартості теж), банкрутство підприємств підняло питання про довіру до них на новий рівень, а банкрутство банків – додатково ще й питання про довіру до банківської системи.

Тим не менше, довіра є основою суспільних стосунків, адже без базового рівня довіри неможливі операції купівлі-продажу товарів, робіт, послуг, обміну валют, обміну інформацією між суб'єктами господарювання, а також і всередині організації тощо. Без довіри неможливим стає проведення трансакцій, відкриття рахунків, емісія цінних паперів, державні закупівлі, проведення тендерів – усе державне регулювання економіки, всі економічні відносини втрачають сенс.

Все вищезазначене обґрунтовує актуальність дослідження Бонещького Ореста Олеговича на тему: «Економічна довіра як чинник результативної діяльності машинобудівного підприємства», яке спрямоване на розроблення теоретичних та прикладних положень щодо економічної довіри, удосконалення методів обчислення рівня економічної довіри і засад урахування економічної довіри у фінансово-господарській діяльності машинобудівного підприємства.

Дисертація виконана в межах науково-дослідних робіт: «Проблеми фінансово-кредитного регулювання інноваційного розвитку виробничо-господарських структур» (номер державної реєстрації № 0106U000027), «Формування процесів забезпечення економічної захищеності в системі антикризового управління» (номер державної реєстрації № 0112U000800), що додатково підтверджує актуальність обраної тематики.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їх достовірність

Наукові положення, висновки та рекомендації виконаного дослідження базуються на застосуванні загальнонаукових і спеціальних принципів та методів пізнання. Основні положення представленого матеріалу, які містять певну наукову новизну, базуються на вивченні та застосуванні автором сучасних фундаментальних та прикладних досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених, нормативних актів України, постанов Уряду, матеріалів науково-практичних конференцій, пов'язаних із проблемою податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств.

Обґрунтованість результатів роботи підтверджується використанням таких сучасних методів дослідження: діалектичного, узагальнення, систематизації та порівняння, абстрагування та синтезу; аналізу та класифікації.

Поставивши за мету дослідження розробити теоретичні та прикладні засади щодо економічної довіри, автор виокремив економічну довіру від інших її видів (с. 14 дисертації, с. 4-5 автореферату), розглянув види економічної довіри (с. 17 дисертації), навів класифікацію факторів, які впливають на її рівень (с. 43-47), обґрунтував взаємозв'язки економічної довіри з іншими її видами (с. 53-60 дисертації, с. 5 автореферату), навів підходи щодо оцінювання рівня довіри (с. 62-66), що дало йому змогу розробити комплекс показників економічної довіри (с. 84-102 дисертації, с. 6-11 автореферату), навів стан економічної довіри на низці підприємств (с. 105-113 дисертації, с. 7-9 автореферату), удосконалив метод атестації кадрів підприємства (с. 122-136 дисертації, с. 11-13 автореферату), обґрунтував необхідність преміювання працівників за високий рівень економічної

довіри (с. 149-150 дисертації, с. 16 автореферату), а також удосконалив рекомендації щодо врахування економічної довіри у процесі ведення фінансово-господарської діяльності підприємств (с. 137-148 дисертації, с. 14-16 автореферату), обґрунтував, яким чином економічна довіра забезпечить економічну ефективність машинобудівних підприємств (с. 151-164 дисертації, с. 16-17 автореферату).

Структура роботи логічна, послідовна і завершена. Зміст дисертації, який відповідає назві теми, засвідчує завершеність дослідження. На підставі вивчення представлених у дисертаційній роботі наукових положень, висновків, пропозицій і рекомендації можна стверджувати про відповідність рівня їх обґрунтованості та достовірності встановленим вимогам. Достовірність забезпечено використанням значного обсягу матеріалів офіційної статистики України. Також достовірність усіх наукових положень, висновків та рекомендацій підтверджується глибоким аналізом фундаментальних наукових праць зарубіжних та вітчизняних вчених з питань довіри в економіці.

Ознайомлення з науковими положеннями, висновками і пропозиціями дисертаційної роботи дає змогу стверджувати, що вона відповідає сучасним особливостям, проблемам, завданням і тенденціям наукових досліджень в економічній сфері.

Основні наукові результати дисертації

Наукова новизна виконаного дослідження полягає у розробленні теоретичних та прикладних положень щодо економічної довіри, удосконаленні методів обчислення рівня економічної довіри і засад урахування економічної довіри у фінансово-господарській діяльності машинобудівного підприємства.

Доцільно виділити такі елементи наукової новизни:

– ідентифікацію економічної довіри серед інших видів довіри, що дає змогу оцінити якість довірчих (чи недовірчих) відносин в економічній сфері за допомогою економічних показників (с. 12-16 дисертації, с. 4-5 автореферату).

Опубліковано у таких працях (див. автореферат): 5, 9, 10, 11, 16, 17, 19, 20;

– подальший розвиток характеристик взаємозв'язків економічної довіри з іншими видами довіри (с. 48-60 дисертації, с. 5-6 автореферату), що дає змогу оцінити наслідки довірчих (чи недовірчих відносин) в економіці в інших сферах життя (соціальной, психологічній тощо). Оpubліковано у: 9, 19;

– удосконалення методів оцінювання рівня економічної довіри у частині формування системи показників, які дозволяють врахувати поріг економічної довіри (с. 65-102 дисертації, с. 6-11 автореферату). Це розширить можливості аналітичних служб підприємства щодо наведення характеристик якості економічних відносин – довірчі, чи недовірчі. Оpubліковано в працях: 1-4, 6, 7, 12-16, 18;

– удосконалення методу атестації кадрів з урахуванням рівня економічної довіри керівників до працівника та рівня лояльності працівника до підприємства. Це розширить можливості вибору для кар'єрного зростання кращих працівників (с. 117-137 дисертації, с. 11-14 автореферату). Оpubліковано у таких працях: 1, 14;

– обґрунтування засад щодо урахування порогу економічної довіри та її фактичного рівня для преміювання працівників, що покращить результати трудової діяльності (с. 149-150 дисертації, с. 16 автореферату). Оpubліковано у таких працях (див. автореферат): 1, 14;

– розвинути рекомендації щодо врахування економічної довіри у фінансово-господарській діяльності підприємства, які ґрунтуються на порівнянні фактичного рівня економічної довіри з її пороговим значенням (с. 137-148 дисертації, с. 14-16 автореферату).

Повнота відображення висновків і пропозицій в опублікованих автором дисертації роботах

Представлені у дисертації наукові та методичні результати відрізняються глибиною аналізу, коректністю формулювання пропозицій щодо практичного використання економічної довіри машинобудівних підприємств. Висновки, методичні підходи, а також відповідні елементи наукової новизни з достатньою аргументованістю знайшли відображення у 20 публікаціях автора, з яких 8 статей

у наукових фахових виданнях України, 2 публікації у виданнях, які включені до наукометричних баз даних (з них одна стаття відноситься також до наукового фахового видання), 10 тез доповідей науково-практичних конференцій. Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають авторові право публічного захисту дисертації.

Автореферат дисертації ідентичний її змісту та розкриває його.

Практичне значення результатів дослідження

Практичне значення проведеного дослідження полягає в тому, що рекомендації автора доведені до рівня методичних розробок та можуть використовуватися у діяльності машинобудівних підприємств. Також вони можуть використовуватися у процесі викладання економічних дисциплін у вищих навчальних закладах.

Прикладне значення отриманих під час дослідження результатів підтверджено їх практичним впровадженням у діяльність ДП «Аргентум» (довідка № 97 від 16.10.2014 р.) та ТзОВ ВКФ «РОМ ЛТД» (довідка № 26 від 27.05.2015 р.).

Наукові результати дисертаційної роботи використовують у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» під час викладання дисциплін «Гроші та кредит 1» та «Фінансовий аналіз» (довідка № 67-01-2100 від 24.11.2015 р.).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Відзначаючи в цілому високий рівень обґрунтованості теоретичних і практичних положень дослідження, його цілісність та логіку викладу матеріалів, необхідно зазначити, що у дисертаційній роботі присутні певні недоліки, а окремі положення і твердження є основою для наукової дискусії, зокрема:

1. Добре було б доповнити обґрунтування автора щодо преміювання працівників за довіру функціями заробітної плати. У дисертаційній роботі та авторефераті зазначено, що преміювати необхідно працівників із найвищим рівнем економічної довіри (с. 149-150 дисертації, с. 16 автореферату).

Стимулююча функція заробітної плати полягає у стимулюванні працівника до покращення результатів своєї праці, тобто до підвищення рівня економічної довіри до нього. Тобто премія за високий рівень економічної довіри цілком доречна. Частково обґрунтовують необхідність такого преміювання відтворювальна та регулювальна функції заробітної плати. Відтворювальна тому, що працівнику необхідно відновити сили та енергію, яку він витрачає для забезпечення високого рівня економічної довіри до себе, а регулювальна обґрунтовує взаємозв'язок між величиною зарплати на підприємстві і на ринку праці.

2. Економічну довіру до працівника доцільно було би пов'язати із мотиваційним механізмом (с. 117-137, 149-150 дисертації, с. 12-14, 16 автореферату). Такий підхід забезпечив би додаткову аргументацію пункту новизни про преміювання працівників за високий рівень економічної довіри, а також мотивування працівників до забезпечення високого рівня економічної довіри методами нематеріального стимулювання.

3. У роботі також не зазначено стану інших видів довіри, наприклад соціологічної, психологічної (с. 102-115 дисертації, с. 6-11 автореферату). Це дозволило б не лише розробити взаємозв'язки між економічною довірою та іншими її видами, але й охарактеризувати взаємовплив між ними.

4. Не виокремлено такого виду економічної довіри як довіра підприємства до страхової компанії (с. 84-102 дисертації, с. 6-11 автореферату). Відповідно, не розроблено показника економічної довіри за цим напрямом.

5. Автор наводить взаємозв'язок економічної довіри з соціологічною, психологічною та іншими видами довіри, застосовуючи класифікаційну ознаку «за об'єктом дослідження у науках» (с. 48-60 дисертації, с. 5-6 автореферату), але не показує взаємозв'язку економічної довіри (яка ґрунтується на досвіді взаємодії) із соціальною довірою (тобто такою, яка вже сформована без досвіду взаємодії і виникає при першому контакті). Це доповнення дало б можливість пояснити розвиток економічних відносин при створенні нової юридичної особи, з якою ще немає достатнього досвіду взаємодії.

6. У роботі варто було б розробити формулу залежності прибутку від рівня

економічної довіри і відобразити це у параграфі 3.3 «Результативність заходів із забезпечення економічної довіри» (с. 151-164 дисертації, с. 16-17 автореферату).

7. У роботі не вказано впливу засобів масової інформації на рівень економічної довіри до підприємства (с. 16 дисертації). Досвід безпосередньої взаємодії є, але, мабуть, повідомлення через ЗМІ про підприємство теж впливають на рівень економічної довіри до підприємства.

8. Довіра, у тому числі й економічна довіра взаємопов'язана з економічною безпекою підприємства (с. 156-157 дисертації, с. 17 автореферату). Про це частково йдеться у роботі. Але упущено такі економічні процеси як злиття підприємств, їх поглинання (у тому числі й недружнього), рейдерські атаки тощо. Зазначені процеси можна пов'язати з безпекою підприємства відповідно до запропонованих автором видів економічної довіри.

Однак наведені вище зауваження та недоліки не впливають на загальну позитивну оцінку та не знижують наукову та практичну цінність дисертаційної роботи Бонецького Ореста Олеговича.

Висновок про відповідність роботи встановленим вимогам МОН України

Дисертаційна робота Бонецького Ореста Олеговича «Економічна довіра як чинник результативної діяльності машинобудівного підприємства» є завершеною оригінальною науковою працею, яка присвячена розробленню теоретичних та прикладних положень щодо економічної довіри, удосконалення методів обчислення рівня економічної довіри і засад урахування економічної довіри у фінансово-господарській діяльності підприємства. Автореферат дисертації відображає усі наукові положення, що захищаються.

Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами дослідження.

Результати дисертаційної роботи доповідались автором і обговорювались на науково-практичних конференціях і відображені у наукових публікаціях.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що за своїм змістом,

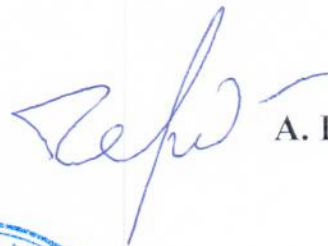
оформленням, актуальністю, глибиною вирішення наукових проблем, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів дисертація Бонецького Ореста Олеговича «Економічна довіра як чинник результативної діяльності машинобудівного підприємства» відповідає вимогам МОН України до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, зокрема пунктами 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24.07.2013 р.), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент,

доктор економічних наук, професор,

декан економічного факультету

Запорізького національного університету

А. В. Череп

Проректор з наукової роботи

Запорізького національного університету

Г. М. Васильчук